

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології,
інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ОСНОВИ НУМІЗМАТИКИ
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки» Спеціальність: 032 «Історія та археологія» Освітньо-професійна програма: «Історія та археологія»
Викладач	ОРЛИК Василь Михайлович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний телефон	+38(095) 4239596
E-mail:	v.m.orlik@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна професійної підготовки. Форма контролю: залік, іспит. Загальна кількість кредитів – 8; годин – 240; зокрема: лекції – 32 години; практичні заняття – 48 годин; самостійна робота – 160 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. Рік викладання – 2024/2025
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, за домовленістю
Пререквізити	Потребує базових знань з курсів «Вступ до фаху та основи історичних досліджень», «Економічна історія України»

1. Мета і завдання дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – оволодіння здобувачами системними теоретичними знаннями з нумізматики; формування системи знань з історії монетної справи та грошово-вагових систем; вивчення конкретних форм становлення, розвитку і функціонування економічних систем у різні історичні епохи з урахуванням національних, природних, політичних та інших особливостей, включаючи визначення їх місця та ролі у міжнародній економіці.

У ході вивчення курсу здобувачі мають отримати систему знань з історії монетної справи від античних часів до сьогодення як на етнічних українських землях, так і в інших країнах світу.

Завдання:

- сприяти формуванню історичного мислення, вміння виявляти історичну обумовленість подій і явищ;
- сприяти удосконаленню володіння навичками комплексної роботи з різними типами історичних джерел та історичних наукових праць, пошуку і систематизації інформації як основи освітнього процесу;
- забезпечити формування цілісного бачення історії економіки, знань щодо зміни форм господарського розвитку в історичній послідовності, напрямів цих змін, зв'язку сучасних господарських форм та їх історичних аналогів, економічної політики з господарським досвідом попередніх поколінь;
- забезпечити опанування навичками використання історико економічної інформації, методу історико-економічного аналізу процесів і явищ економічного життя суспільства в його історичному, альтернативному (багатоваріантному) розвитку, дослідження довготривалих процесів розвитку, розкриття причинно-наслідкових зв'язків;
- формувати у здобувачів вищої освіти принципів економічного мислення, надання йому реалізму, історизму та масштабності;
- удосконалити вміння щодо методики підготовки усних виступів і повідомлень, дискусій, письмового викладу матеріалу, захисту реферативних робіт.

2. Результати навчання

Вивчення курсу спрямоване на формування таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також

сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

СК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

СК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.

СК 13. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання у сфері економічних аспектів історичного розвитку, нумізматики та історії грошового обігу.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 15. Вміти використовувати знання у сфері економічних аспектів історичного розвитку, нумізматики та історії грошового обігу.

Соціальні навички (soft-skills):

Здатність здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал.

Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи розв'язання проблеми.

Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотукаїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>.

4. Програма навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Вступ до нумізматики	3	4	5
Тема 2. Нумізматичні інформаційні ресурси	2	2	8
Тема 3. Нумізматичні джерела	2	2	10
Тема 4. Основні методи нумізматичного дослідження	2	2	10
Тема 5. Технології карбування монет в античну добу	2	2	12
Тема 6. Виникнення монет	2	4	14
Тема 7. Монетна справа Стародавньої Греції	2	2	4
Тема 8. Монетна справа Стародавнього Риму	2	6	18
Тема 9. Наслідкування античних монет	2	6	16
Тема 10. Монетна справа Візантії	2	2	8
Тема 11. Нумізматика середньовічної Європи	2	2	8
Тема 12. Монети середньовічного Сходу	2	4	10
Тема 13. Нумізматика Нового і Новітнього часу	2	2	8
Тема 14. Фальшиві монети та монетні підробки	2	4	10
Тема 15. Музеєфікація нумізматичних об'єктів	2	2	10
Тема 16. Експертиза нумізматичних об'єктів	2	4	6
Усього	32	48	160

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: п'ятий семестр – залік; шостий семестр – іспит.

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення всіх видів аудиторних занять з усіх дисциплін в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру.

Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі: у формі заліку – складає 50 балів; у формі екзамену – складає 30 балів.

Семестровий залік проводиться на останньому занятті, до початку заліково-екзаменаційної сесії. Оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи. В такому разі виставлення оцінки підсумкового семестрового контролю не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти на заліку. У разі, якщо сума рейтингових балів менша ніж 60, але виконані умови допуску до семестрового контролю, здобувач вищої освіти виконує на останньому за розкладом занятті залікову контрольну роботу. За бажанням здобувач вищої освіти має право на виконання залікової контрольної роботи з метою підвищення кількості балів, які були набрані ним протягом семестру. Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі іспиту становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового іспиту. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового іспиту робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на іспиті, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Рівень знань здобувачів вищої освіти за національною шкалою відповідає таким критеріям:

«відмінно» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, аргументовано викладає його, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

«задовільно» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, наукове мислення відсутнє, практичні навички не сформовані.

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік, курсова робота, проект, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
А	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100
В	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
С	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81
Д	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73
Е	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2 (незадовільно)	Не зараховано	35 – 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1 – 34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені **Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ** <https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf> (С. 28–35).

6. Рекомендована література

Основна література

1. Grierson P. Numismatics. Oxford: University Press. 1975. 211 p.
2. Булатович С.А. Антична нумізматики. Одеса. 2005. 56 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bulatovych_S_A/Antychna_numizmatyka_Ch_I_Zahalni_problemy_antychnoi_numizmatyky.pdf?PHPSESSID=9kvgoe0tvc2f0ebbh969lmpm93
3. Голиш Г. Основи нумізматики. Черкаси, 2006. 314 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Holysh_Hryhorii/Osnovy_numizmatyky_vyd_2006/
4. Шуст Р. Нумізматики. Історія грошового обігу та монетної справи в Україні. К., 2009. 376 с.

Додаткова література

1. Boiko-Gagarin A. Home-Made Counterfeits of the Tymfs (złotówki) of John II Casimir (1648-1668) from Finds in the Historical Region of Volhynia. *Notae Numismaticae. Zapiski Numizmatyczne*. Tom XII. Krakow, 2017. S. 231–236.
2. Wojko-Gagarin A., Staroverov D. Talary hrabstwa Rietberg – fałszerstwa emitenta? *Biuletyn Numizmatyczny*. Nr 1 (369). Warszawa, 2013. S. 11–14.
3. Dutkowski J. Wielodukaty w XVII wieku na ziemiach Polskich, ile prestizu ile ekonomii. *Studia i Materiały «Pieniądz i systemy monetarne wspólne dziedzictwo Europy»*, Augustow–Warszawa, 2012. P. 197–212.
4. Haljak G. Livonian coins XIII–XVIII century. Part II: Kingdoms. Tallin, 2011. 352 p.
5. Kopicki E. Pustrowany skorowidz pieniędzy Polskich i z Polska związanych. Warszawa, 1995.
6. Orlyk, V. (2023). A grouping of chance coin finds from the time of Mithridates VI Eupator on the territory of the Dnipro Right-Bank Forest-Steppe (in the villages of Moshny, Budysche, and Lozivok of Cherkasy district, Cherkasy province). *Acta Archaeologica Lodziensia*, 69, 61–70. <https://doi.org/10.26485/AAL/2023/69/7>
7. Orlyk V. & Pyzyk M. 2023. A hoard of Pontic coins from the time of Mithridates VI Eupator from the chora of Olbia. *Revista Arheologica*. Vol. XIX, nr. 1. 87–99 https://ibn.idsi.md/en/vizualizare_articol/193121
8. Orlyk V. 2021 Coins in Byzantine Style with the Latin Letters R-E-X. *The Numismatic Chronicle*, 181, P. 233–246.
9. Orlyk V. False Coins of the Teutonic Order State in Prussia in the currency of South-Rus Lands of the Lithuanian Grand Duchy // *Pieniądz i systemy monetarne wspólne dziedzictwo Europy*. *Studia i materiały*/ Augustow – Warszawa, 2012. S. 112–115.
10. Orlyk V. Zur Prägung und ikonografie der Kupfermünzen von Fürst Boemund II. von Antiochia. *Münzen & Sammeln*, 2015, №11, s. 35–37.
11. Orlyk V., Orlyk M., Arrowhead-monetary signs with a symbol hatchet (anchor) from the Lower Bug Region. *Нумізматики, сфрагістика і епіграфіка – Numismatics, Sigillography and Epigraphy*, Sofia, 2023, 19, 1–10. <https://publications.naim.bg/index.php/NSE>
12. Orlyk W. Falszywy dukat lenny z 1588 roku odkryty na Ukrainie / W. Orlyk: *Przegląd Numizmatyczny*. NR 3 (86). Gdansk, 2014. S. 48.
13. Orlyk W. Udział wojsk Zakonu Krzyżackiego w bitwie nad rzeką Worskłą w sierpniu 1399 r. w świetle źródeł numizmatycznych / *Buletyn Numizmatyczny*, Nr 3, 2015, s. 175–180.
14. Orlyk W. W sprawie Metodologii badań numizmatycznych. *Wiadomości Numizmatyczne*, R. LVIII, 2014, z. 1–2 (197–198), s. 259–263.
15. Phillips, M. (2022). A Coin of Bohemond I of Antioch Overstruck by Tancred. *The Ukrainian Numismatic Annual*, (6), 206–216. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2022-6-206-216>
16. Spufford P. *Later Medieval mints: organization, administration and techniques*. Oxford, 1988. 242 p.
17. Арендар Г. П., Гончаренко В. С. Голубицький скарб 2001 року. Скарбниця української культури. Вип. 4. Чернігів, 2004. С. 38–40.

18. Бакалець О. А. Аналіз складу монетних скарбів Гетьманщини XVIII ст. *Спеціальні історичні дисципліни*. Число 14. Київ: Інститут історії НАН України. Київ, 2007. С. 310–335.
19. Бакалець О. А. Талер у грошовому обігу України кінця XVI – першої чверті XVIII ст. *Спеціальні історичні дисципліни*. № 12. Київ, 2005. С. 142–171.
20. Безпалько В. Особливості побутування монетно-лічильних найменувань у Гетьманщині XVIII ст. (за матеріалами НМІУ). Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання нумізматики в системі спеціальних галузей історичної науки». (21-22 червня 2018 р.). – Меджибіж–Переяслав–Хмельницький–Кропивницький–Київ, 2018. С. 114–118.
21. Белая О. М., Распутіна Л. А. Каталог монетних знахідок Київщини. Київ: Логос, 2020. 92 с.
22. Бойко-Гагарін А. С. Науковий опис предметів нумізматики: автентичність монети, місце зберігання, колекція. *Нумізматики і фалеристика*. № 2 (110). Київ, 2024. С. 8–9. <http://surl.li/sfgjqv>
23. Бойко-Гагарін А. С. Науковий опис предметів нумізматики: аксесуари та комплектність. *Нумізматики і фалеристика*. № 3 (111). Київ, 2024. С. 9–11. <http://surl.li/pscpam>
24. Бойко-Гагарін А. С. Науковий опис предметів нумізматики: фото і форма, вага та розмір монети. *Нумізматики і фалеристика*. № 4. Київ, 2022. С. 4–7. <http://surl.li/mavnja>
25. Бойко-Гагарін А. Фальшивомонетництво в Україні в імперську добу (1795–1917): монографія. Переяслав: Домбровська Я. М., 2020. 396 с.
26. Бойко-Гагарін А. С. Монети Центральної та Східної Європи XIV–XVII ст.: процеси виготовлення та фальшування: дис. ... канд. істор. наук: 07.00.06. Кіровоград, 2014. 227 с.
27. Гарбуз Б. Б. Нумізматична колекція Національного музею історії України. *Вісник Національного банку України*. Київ, 1996. № 3. С. 84–91.
28. Діденко Я. Л. Середньовічні скарби в фондовому зібранні Національного історико-культурного заповідника «Чигирин». *Могилянські читання*. Частина 2. Доля музейних зібрань. Київ, 2006. С. 43–48.
29. Дубіцька В. В. Історія формування колекції монет Володимира Ольгердовича та монет Галицької Русі в нумізматичній збірці музею. *Тематичний збірник наукових праць Національного музею історії України*. Київ, 2011. С. 168–173.
30. Дубіцька В. В. Монети удільного періоду з колекції відділу нумізматики НМІУ (з історії походження колекції). *Збірник матеріалів наукової конференції «Етнокультурні процеси на півдні Східної Європи у тис. н. е. (пам'яті І. С. Винокура)»*. № 2, 2016 р., Меджибіж.
31. Зразюк З. О. Сім скарбів із колекції міністерства киявського університету Св. Володимира. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. 2015. Ч. 26–27. С. 349–356.
32. Зразюк З. З історії нумізматичної колекції Церковно-Археологічного музею при Київській духовній академії. *Український нумізматичний щорічник*. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 1. С. 132 – 142.
33. Козубовський Г. А. До хронології карбування монет Володимира Ольгердовича (1362–1394). *Археологія*. 2016. № 5. С. 27–41.
34. Козубовський Г. А. Празькі гроші в грошовому обігу України у XIV – XVIII ст. Київ: Інститут археології НАН України. 2019. 386 с.
35. Козубовський Г. А. Проблема карбування власної монети в Україні в XVII ст. *Магістеріум. Археологічні студії*. Випуск 6. Київ: Києво-Могилянська академія, 2001. С. 38–44.
36. Коцур В. П. Актуальні напрямки та організаційні засади сучасних досліджень середньовічної нумізматики в Україні. *Наукові записки з української історії: Збірник наукових статей*. Вип. 33. Переяслав-Хмельницький, 2013. 222 с.
37. Коцур, В., Орлик, С., Бондаренко, О. (2023). «Оцифрування» і «цифровізація» в нумізматиці: теоретико-методологічні та джерелознавчі аспекти. *Український нумізматичний щорічник*, (7), 258–276. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-258-276>
38. Крижанівський А. Л. Львівський монетний двір у XIV – XV століттях. Львів, 2007. 221 с.
39. Крижанівський А. Монети Галицької Русі XIV – XV століть. Львів, 2019. 172 с.

40. Міщук Г. А. Бібліотечні колекції з історії нумізматики XIX – поч. XX ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: історія формування і сучасний стан. Дис. ... канд. істор. наук.: Київ, 2004. 203 с.
41. Нечитайло В. В. Інформаційний потенціал Інтернет-ресурсів у вивченні проблем грошового обігу України-Гетьманщини. *Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей*. Серія «Історичні науки». Вип. 7. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 77–87.
42. Нечитайло В. В. Нові знахідки севських чехів 1686 року на території України. Збірник наукових праць. *Нові дослідження пам'яток козацької доби*. № 28. Київ, 2019.
43. Нечитайло В. В. Фальшування монет Речі Посполитої та Західної Європи на території козацької Держави України. *Studia I Materialy «Forum Numizmatyczne, Pieniadz I Mennice»*. № 3. Białystok, 2019. S. 103–110.
44. Нечитайло В. В., Замеховський Є. І. Каталог монет XVII ст. 1/24 талера, карбованих у Речі Посполитій і на пов'язаних з нею територіях. Київ: Huss, 2016. 192 с.
45. Ніколаєв М. (2022) Щодо епонімного датування монет Ольвії V – I ст. до Р. Х. *Український нумізматичний щорічник*, (6), 71–93. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2022-6-71-93>
46. Ніколаєв М. (2023) Монетні легенди як дзеркало ольвійської палеографії. *Український нумізматичний щорічник*, (7), 25–39. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-25-39>
47. Огуй О. Д. Сучавський монетний двір у XVII ст.: емісії монет і фальшивок-«домніц» (на монетному та архівному матеріалі). *Спеціальні історичні дисципліни. Питання теорії та методики*. Ч. 22–23. Київ, 2013. С. 412–442.
48. Орлик В. М. Інформаційний потенціал WEB-ресурсів у нумізматичних дослідженнях (на прикладі монет держав хрестоносців). Тези доповідей конференції з міжнародною участю [«Архівознавчі та джерелознавчі галузі знань: проблеми взаємодії на сучасному етапі»] (Київ, 14 березня 2013 р.). К.: 2013. С. 129–133.
49. Орлик В. Нумізматичні свідчення торговельних та військових зв'язків руських земель Великого князівства Литовського з державою Тевтонського ордену в Пруссії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Історія*. 1 (136). 2018. С. 54–59.
50. Орлик В. Знахідки монет Понтійської держави Мітрідата Євпатора на території Дніпровського Правобережного Лісостепу. *Український історичний журнал*. 2020. № 6. С. 93–103. <http://surl.li/bhxrmw>
51. Орлик В., Бойко-Гагарін А. Монети, передані з Всеукраїнського Історичного Музею імені Тараса Шевченка до Державного Банку СРСР в 1933–1934 рр. *Studia I materialy z Miedzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. «Utracone kolekcje numizmatyczne»*. 6–7 grudnia 2018 r. Warszawa: Zamek Krolewski w Warszawie, 2019. S. 225–237.
52. Орлик В. М. До питання започаткування монетного карбування в державах хрестоносців (на прикладі Едеського графства). *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. Збірник наукових праць / Відп. ред. Г. В. Боряк. Ч. 18. С. 157–163.
53. Пижик М. (2023). Оцифрування монетних знахідок України. *Український нумізматичний щорічник*, (7), 277–287. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-277-287>
54. Попельницька О. Нумізматично-речові скарби як історичне джерело (на прикладі скарбу XVI–XVII століття з села Старосілля). *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. Ч. 11. Частина 1. Київ, 2004. С. 204–217.
55. Потильчак О. (2023). Скарбознавство як галузь нумізматики. *Український нумізматичний щорічник*, (7), 221–246. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-221-246>
56. Хромова І. К. Програмне забезпечення у нумізматичному дослідженні колекції. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Електронні інформаційні ресурси*. Збірка наукових праць / Відп. ред. Г. В. Боряк. К.: НАН України, Інститут історії України, 2015. Число 25. С. 173–179.
57. Швець, О. (2023). Штемпельний аналіз: сучасний стан застосування та перспективи цифровізації методу . *Український нумізматичний щорічник*, (7), 288–306. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-288-306>

58. Шпортун О. Нумізматичні веб-сайти України. *Studia I Materialy «Forum Numizmatyczne, Pieniadz I Mennice»*. № 1. Białystok, 2016. S. 174–179.
59. Шуст Р., Шлапінський В. Карбування та розповсюдження фальшивої монети на території Руського воєводства в XV – XVII ст. *Вісник Львівського університету, Середньовічна історія*. 2002. Вип. 37/1. С. 95–102.

Інформаційні ресурси

<https://numismatic-journal.com/index.php/journal/issue/archive> – Український нумізматичний щорічник

<http://litopys.org.ua/links/inmaps.htm> – Історичні мапи

<http://chtyvo.org.ua/> – Читиво. Електронна бібліотека

<https://www.forumancientcoins.com/> – Forum Ancient Coins

<http://surl.li/vretig> – online catalog Byzantine coins

<http://surl.li/ovxntd> – BnF Catalogue general

<https://www.wildwinds.com/coins/greece/i.html> – Wildwinds (каталог монет Стародавньої Греції, Риму, Візантії, Кельтів, Англії)

<http://surl.li/nhtknu> – The British Museum. Department of Money and Medals

<https://coinage.princeton.edu> – The FLAME Project

<https://www.deepl.com/uk/translator> – DeepL (перекладач)

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Протокол №1 від 29 серпня 2024 року.